

Kuppen i Brasilien – en guldgruva för kapitalet

Den 31 augusti 2016 genomfördes en omröstning i den brasilianska senaten som ledde till att den folkvalda presidenten Dilma Rouseff avsattes. Här skriver Gui Mallon, musiker, författare och konstnär med rötter i Brasilien, om krafterna som drivit fram och profiterar på kuppen.

De internationella storbolagen har upptäckt att det finns en ny typ av lönsamma investeringar: politiska kupper.

Utgången av senatens omröstning är förstås ingen överraskning och förutspåddes i artikeln i Proletären den 18 maj.

Här är fakta och siffror:

- Röstsiffrorna i senaten var 61 för att avsätta Dilma och 20 emot.
- Dilma är en främmande fågel i Brasiliens politiska liv: hon har haft chefsbefattningar inom offentlig förvaltning i 31 år, men hennes namn har aldrig förekommit i utredningar om oegentligheter.
- 36 av de 61 senatorer som röstade för att hon skulle avsättas har däremot redan dömts för korruption. 41 av de 81 senatorerna är föremål för pågående utredningar.
- Avsättningen av presidenten är en seger för en aldrig tidigare skådad allians mellan fyra politiska kraftfält: en grupp med korrupta politiker, förlorarna i det senaste presidentvalet, monopoliserade massmedier och det politiserade rättssystemet.
- Tiotusentals har protesterat dagligen mot regimen efter att kuppen genomfördes. Demonstrationerna växer för varje dag som går. Den 4 september manifesterade mer än 100000 bara i São Paulo stad. Polisen har slagit ner demonstrationerna våldsamt med gummikulor. Hundratals har skadats. En av dem, Deborah Fabri, 19 år, har blivit blind.

Riksrättsprocessen mot president Dilma Rouseff har förvandlat Brasilien till ett libretto för en surrealistisk opera buffa. Under processens första omgång i maj fanns det politiker i kongressen som motiverade sitt val med att de ville försvara traditionen, "Gud och familjen". Några veckor senare häktades vissa av dem för att de hade försnillat offentliga medel, som gått till älskarinnor, nära släktingar eller deras egna valkampanjer.

Andra senatorer som då röstade för avsättandet av presidenten deklarerade efteråt offentligt att de ansåg att Dilma Rouseff inte var skyldig till anklagelserna, men att de röstat för hennes avsättning av politiska skäl.

Uruguays förre president José Mujica avslöjade nyligen att José Serra, utrikesminister i den brasilianska kuppregeringen, hade garanterat länderna i sydamerikanska Mercosur att Dilma skulle avsättas, och Serras uttalande gjordes två månader innan "rättegången" genomfördes. En rättegång med märkta kort.

Men scenariot skulle snart bli ännu mera surrealistiskt. Dilma dömdes för att ha begått administrativa oegentligheter, via åtgärder i statens redovisning som försenade utbetalningen av anslag till statliga banker med fyra månader. När åtgärderna genomfördes var de praxis i offentlig förvaltning – och inte tillräckligt för att avsätta en president.

Två dagar efter att hon avsatts röstade senaten för att denna typ av avvikelser inte skulle leda till riksrikt i framtiden. Annars riskerar nämligen fjorton av guvernörerna i 27 delstater att dömas av samma skäl.

Det vill säga: Här inrättades en parlamentarisk lag vars enda syfte var att avsätta en lagligt vald president. När målet var uppnått upphävdes samma lag.

Dessa handlingar visar att Brasilien nu är ett laglöst land. Lagar inrättas, lagar upphävs. Lagar utnyttjas för att förfölja politiska motståndare.

I ett scenario som präglas av enorm juridisk och politisk osäkerhet tar internationella storföretag sin chans och utnyttjar kaoset för att göra affärer. Ett exempel är Statoil som litade på José Serras utfästelser och valde att inte invänta riksriktprocessens slut. I stället föregrep bolaget utvecklingen och "utökade avtal som redan trätt i kraft" i en avsiktsförklaring.

Avtalet slöts 34 dagar innan riksriktprocessen nådde sitt slut, ett "mästerligt drag" av norskt riskkapital. Enligt avtalet garanteras Statoil rätten att exploatera olja på Carcará-fältet, BM-S-8, för endast 2,5 miljarder dollar, varav 1,25 miljarder dollar betalades när kontraktet undertecknades.

Men oljefältets egentliga värde uppskattas till 22 miljarder dollar. Det är inte varje dag ett bolag får chansen att göra en affär med en vinst på 900 procent.

Rollfigurerna i denna "opera buffa" är kända:

Gilmar Mendes, domare i högsta domstolen, som ägnade sig åt stridslysten politisk aktivism före kuppen. Han har avlagt en master- och doktorsexamen på det tyska universitetet i Münster utan att kunna tala tyska eller engelska.

Domaren Sergio Moro på Brasiliens allmänna åklagarmyndighet, som lät sitt team av åklagare och utredare gå "specialkurser i kamp mot korruption vid USA:s State department".

Vicepresidenten och kuppmakaren Michel Temer, som konspirerade i sex år, och Eduardo Cunha, som misstänks för penningtvätt, ett brott som utreds i både Brasilien och Schweiz.

Alla dessa roller är bifigurer.

Huvudrollsinnehavaren heter O Mercado. Den bestämda formen av ordet marknad. "O Mercado" på brasiliansk portugisiska står inte bara för den ekonomiska marknaden eller börsen.

När man läser att "Börsen gick ner och dollar gick upp på grund av att regeringen inte fick stöd från kongressen" på tidningarnas ekonomisidor, vet alla att det finns anledning till oro: O Mercado mår inte bra idag. O Mercado har blivit sur och reagerat på nyheterna med dåligt humör.

I ett land som lever i traumat efter 1980-talets inflation och ekonomiska kris är O Mercado mycket mer än bara ett namn i tredje person singular. O Mercado har blivit som en allsmäktig och ständigt närvarande entitet, en nutida version av Bibelns Gud.

I vår tids Brasilien har O Mercado blivit som en religiös dogm. "Não se discute com o mercado". Man kan inte argumentera mot marknaden, utropar tidningarna unisont i de stora mediemonopolen.

Men vad är egentligen nutidens Gud "marknaden"? De internationella storbolagen med sitt enorma spekulativa kapital utan gränser har upptäckt att det finns en ny typ av investering som är mycket

lönsammare än världens börser: destabiliseringen av demokratiska regeringar. Politiska kupper, helt enkelt.

För 20-30 miljarder dollar kan man köpa en riksrätt mot en president i ett land som nyss var den